

Сайтът **desebg.com** публикува изказването на писателя д-р Любомир Канов, направено на образователната конференция **[„Тоталитаризмът в България 1944-1989: Преосмисляне чрез знание“](#)**

, проведена в гр. Враца през ноември 2016 г., организирана от община Враца и фондация „Истина и памет“. Любомир Канов, който е доктор по медицина, е осъден по времето на комунизма, след което напуска НРБ и става политически емигрант в Канада и САЩ, където работи като психиатър.

За паметта и хората

Хората имат памет. Но не само те. И животните имат памет. Животът е основат на паметта. В основата си имаме генетичен код, наречен ДНК. Всичко във вселената има памет. Дори бих казал, че и камъкът има памет за длетото на каменоделеца, което е оставило следи за вечни времена.

Когато загубим някой близък казваме: „Вечна му памет!“ За човек, който е умен казваме: „Той е паметен, паметлив е“. Ние, хората, сме помнещи същества. Паметта е съществена за нашата дефиниция като хора, които помнят себе си и своите действия.

Най-голямото наказание за един човек е да загуби своята памет. Аз съм роден в Царство България, пет седмици след 9 септември 1944 г. В Народна република България живях цялата си младост, до емиграцията си през 1984 г. в Канада и Америка, където работих 30 години като психиатър.

Всички хора, които съм лекувал през тези години съм оставал в сърцата им спомен за един българин, от който България няма за какво да се срамува.

Да се унищожи паметта – най-важната цел на тоталитаризма

В тоталитаризма, в който живяхме в НРБ, най-важното беше да се унищожи паметта. Родното село на баща ми е Комошица, Ломско.

По времето на комунизма, през 50-те години, гробището в това село, където са гробовете на моите деди, е превърнато в увеселителен парк. Там вечерно време под звуците на валсове младежите са се веселили.

Паметта за хората, които са погребани там, е изтрита. Никаква следа. Защото религията, кръстовете, църквата подлежаха на забравя и унищожение. Тази забравя засягаше дори гробовете на нашите деди.

Идеалът на комунизма – един масов безименен гроб на националната памет и култура

Знаете израза на Сталин „Няма човек, няма проблем“. Знаете отношението на тоталитарния комунистически режим – неговият идеал беше един масов безименен гроб, където да бъдат погребани националните спомени, националната култура, да се изличи всеки един знак на миналото, религия, семейство, всяка една идея за добродетел.

В този смисъл идеалът на тоталитаризма би бил постигнат в днешно време, ако ние не си спомним какво представлява той.

Забравената и промивана памет за режима на БКП

И тук е моята болка, защото виждам как темата за комунистическия режим постоянно е изтласквана, забравяна, промивана. Фактически цяло поколение, дори вече две, постепенно получават неясна представа за нещо много отдавнашно, преминало през България като чума. Нещо, което няма никакво значение, защото по-важно е да продължим напред и да не се обръщаме назад. Така ни казват.

А защо е важно да се връщаме назад? Защото без знание за това, което е станало, фундаментът на нашето съществуване става пясъчен, няма никаква основа, на която да стъпи. Ние трябва да знаем какво е било. Ние трябва да знаем своите възходи и велики моменти, но също така и периоди на падение.

Няма по-страшно падение от падането на България под комунистически режим, освен може би падането на България под турско владичество. Нека младите да знаят и да запомнят това. Ние сме длъжни да помним.

Който контролира миналото, той определя и бъдещето

Вероятно знаете какво е казал Джордж Оруел? Той казва, че който контролира миналото, той определя бъдещето. Вие знаете, че по времето на чистките на Сталин в СССР, както и тук в България след 9 септември 1944 г., се стига даже до това, че се изчегъртаха лица на хора от снимки или имената им от книги или ленти. На хора, които са подложени на репресии от комунистическия режим.

Подменяха се цели страници от Енциклопедията. Въобще цялата история се изопачаваше и преиначаваше. В своите произведения Оруел описва сталинско-тоталитарно общество, където когато промениш миналото, ти променяш и бъдещето.

Написано от Христо Христов
Събота, 14 Януари 2017 11:51

Основната битка е битката за истината

Основната битка, за която ние трябва да сме готови да се сражаваме винаги, всеки час от живота си, е борбата за истината.

Когато човек знае истината, той е свободен. Свободен е преди всичко от страха. Затова няма по-голям враг на страха от истината.

А за да знаем истината трябва да имаме памет, в която да я съхраняваме. Затова аз бих искал да напомня за стореното от тоталитарното комунистическо време, за да не поникват отново и отново отровните цветя на злото.